

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«ПОЗАШКІЛЬНА ОСВІТА»

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	<u>Другий (магістерський) рівень</u>
СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	<u>Магістр</u>
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	<u>01 Освіта/Педагогіка</u>
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	<u>011 Освітні, педагогічні науки</u>

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ

Голова вченої ради / / Є. Ю. Соболев

Ректор / / Є. Ю. Соболев

Кропивницький 2023 р.

**ЛИСТ-ПОГОДЖЕННЯ
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«ПОЗАШКІЛЬНА ОСВІТА»**

ПОГОДЖЕНО
Завідувач кафедри педагогіки та спеціальної освіти
ЦДУ імені Володимира Винниченка
А. Б. Рацул

ПОГОДЖЕНО
Голова вченої ради факультету педагогіки, психології та мистецтв
ЦДУ імені Володимира Винниченка
Я. В. Галета

РОЗРОБЛЕНО
робочою групою, відповідальною за створення і оновлення
освітньо-професійної програми «Позашкільна освіта»
керівник робочої групи
Н. С. Савченко

РОЗРОБЛЕНО проектною групою на основі стандарту вищої освіти підготовки фахівців за освітньо-професійною програмою «Позашкільна освіта» галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки, другого (магістерського) рівня вищої освіти

Розробники освітньо-професійної програми:

Гарант освітньо-професійної програми та керівник робочої групи:

1. **Савченко Наталія Сергіївна**, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та спеціальної освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Члени робочої групи:

2. **Кравцова Тетяна Олександрівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.
3. **Краснощок Інна Петрівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Рецензії-відгуки працедавців та зовнішніх стейкхолдерів:

1. **Костенко Лариса Давидівна**, представник працедавців, начальник Управління освіти Кропивницької міської ради.
2. **Суркова Ганна Павлівна**, зовнішній стейкхолдер, директорка комунального позашкільного навчального закладу «Кіровоградський обласний центр дитячої та юнацької творчості».
3. **Арутюнян Олена Сергіївна**, зовнішній стейкхолдер, директор Центральноукраїнського державного будинку художньої та технічної творчості.
4. **Мазур Неля Іванівна**, виконавчий директор Кіровоградської Малої академії наук учнівської молоді, заступник директора з навчально-виховної роботи Центральноукраїнського наукового ліцею-інтернату, кандидат педагогічних наук.
5. **Малявкіна Євгенія Вікторівна**, зовнішній стейкхолдер, директор Музичної школи № 1 ім. Г.Г. Нейгауза міста Кропивницького.
6. **Царенко Андрій Миколайович**, зовнішній стейкхолдер, директор Дитячої школи мистецтв міста Кропивницького.

1. ПРОФІЛЬ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, кафедра педагогіки та спеціальної освіти
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Ступінь вищої освіти	Магістр
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	011 Освітні, педагогічні науки
Освітня кваліфікація	Магістр з освітніх, педагогічних наук
Кваліфікація в дипломі	Магістр з освітніх, педагогічних наук за спеціалізацією "Позашкільна освіта". Організатор позашкільної освіти.
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка: «Позашкільна освіта»
Наявність Акредитації	Сертифікат про акредитацію. Серія № НД-IV № 128091. Рішення Акредитаційної комісії від 20 грудня 2016 р., протокол № 123 (наказ МОН України від 26.12.2016 № 1613). Термін дії сертифікату до 1 липня 2026 р.
Цикл/Рівень	Другий (магістерський) рівень FQ-ЕНЕА – другий цикл, EQF LLL – 7 рівень, НРК – 7 рівень / Магістр.
Передумови	Наявність диплома освітнього рівня «бакалавр» чи освітнього рівня «спеціаліст».
Мова викладання	Українська
Інтернет-Адреса постійного розміщення опису освітньої програми	www.cuspu.kr.ua

2. МЕТА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Формування особистості фахівця, здатного вирішувати складні нестандартні завдання і проблеми інноваційного та дослідницького характеру у галузі позашкільної освіти. Набуття інтегральних, загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей щодо здійснення інноваційної управлінської, моніторингової, адміністративної, соціально-психологічної, освітньої, виховної, методичної, науково-дослідної діяльності у закладах позашкільної освіти.

3. ХАРАКТЕРИСТИКА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація)	галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки спеціалізація Позашкільна освіта
Орієнтація освітньої Програми	Освітньо-професійна програма
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	<p>Формування і розвиток професійної компетентності для здійснення дослідницької та інноваційної діяльності у галузі освіти з урахуванням сучасних євроінтеграційних процесів в освіті.</p> <p>Об’єкт вивчення: системи освіти; освітні процеси у формальній, неформальній та інформальній освіті; узагальнений соціально-педагогічний досвід, висвітлений у педагогічних теоріях, концепціях, контекстних (професійно орієнтованих) практиках.</p> <p>Цілі навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - підготовка висококваліфікованого фахівця, здатного професійно застосовувати на практиці сучасні педагогічні форми, методи та прийоми; - формування компетентностей та здатностей використовувати набуті знання та вміння у професійній (викладацькій, освітній, виховній, науково-дослідницькій, аналітичній, консультативній, комунікативній, організаційно-методичній) діяльності; - формування готовності вирішувати актуальні проблеми педагогічної науки та освітньої практики. <p>Грунтовне засвоєння навчальних дисциплін із широким застосуванням практичної підготовки, методик досліджень особливостей розвитку дитини засобами позашкільної освіти, відповідного проектування розвитку освітньо-виховного середовища закладу позашкільної освіти та системи забезпечення якості позашкільної освіти відповідно до нормативних вимог та потреб дітей.</p>
Особливості програми	Зазначена освітня програма забезпечує професійну мобільність магістрів освітньої програми Позашкільна освіта, спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка в сфері професійної підготовки, здатних використовувати сучасні концепції, методи, інструментарій та творчо здійснювати професійну діяльність у конкурентному освітньому середовищі.

4. ПРИДАТНІСТЬ ВИПУСКНИКІВ ДО ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ТА ПОДАЛЬШОГО НАВЧАННЯ

Придатність до Працевлаштування	<p>Фахівці згідно з чинною редакцією Національного класифікатора України: Класифікатор професій (ДК 003:2010)зі змінами (Наказ Про затвердження зміни № 10 до національного класифікатора ДК 003:2010 «Класифікатор професій» від 25.10.2021 № 810) та International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO- 08), а саме::</p> <p>1210.1 Керівник (директор)закладу позашкільної освіти 1229.6 Завідувач центру (молодіжного) 1229.6 Керівник гуртка 1229.6 Керівник самодіяльного об'єднання (клубу за інтересами) 1229.6 Керівник студії, колективу (за видами мистецтва і народної творчості) 2352 Інспектор з позашкільної роботи 2359.2Методист закладу позашкільної освіти 2359.2 Організатор позакласної та позашкільної виховної роботи з дітьми 2359.2Педагог-організатор 2412.2Фахівець з профорієнтації 3310 Культурорганізатор закладу позашкільної освіти 3340 Фахівець у сфері позашкільної освіти 3414 Фахівець із організації дозвілля</p> <p>Згідно з International Standard Classification of Occupation 2008 (ISCO-08) магістр може обіймати такі посади: 1341 Child Care Services Managers 1345 Education Managers</p>
Подальше навчання	Магістр може продовжувати освіту за третім (освітньо-науковим) рівнем, а також підвищувати кваліфікацію та отримувати додаткову післядипломну освіту.

7. ВИКЛАДАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Викладання та Навчання	<p>Використовуються студентоцентрований, проблемноорієнтований, професійноорієнтований, комунікативний, міждисциплінарний підходи до навчання, з правом вибору предметів та теми дослідження.</p> <p>Навчання здійснюється у формах лекційних, практичних занять, самостійної позааудиторної роботи студентів, виробничих практик, через наукове керівництво у формі дослідницьких семінарів, методологічних груп, консультацій, самостійної роботи по формуванню навичок організації та проведення наукового дослідження. Упродовж написання магістерської кваліфікаційної роботи здійснюється наукове керівництво. Магістрант бере участь в наукових заходах з метою оприлюднення отриманих результатів дослідження. Навчання</p>
-------------------------------	---

		завершує публічний захист результатів магістерського дослідження.
Оцінювання	Принципи та процедури забезпечення якості освіти	<p>Згідно з «Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Центральнoукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка» (протокол вченої ради університету № 4 від 26.09.2022 р.) система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти базується на таких <i>принципах</i>.</p> <p><i>Принципи забезпечення якості освіти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - відповідності Стратегії розвитку університету; - відповідності європейським та національним стандартам якості вищої освіти; - відповідальність за якість вищої освіти, що надається; - забезпечення якості відповідає різноманітності систем вищої освіти, закладів вищої освіти, програм і студентів; - забезпечення якості сприяє розвитку культури якості; - орієнтація на потреби студентів як майбутніх фахівців та очікувань роботодавців та інших зацікавлених сторін (стейкхолдерів) до процесу та результату забезпечення якості. <p><i>Процедурами забезпечення якості освіти є:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - розробка стратегії і політики в сфері якості вищої освіти; - розробка механізму формування, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм; - розробка системи оцінювання знань здобувачів вищої освіти, педагогічних, науково-педагогічних працівників та регулярного оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті ЦДУ імені Володимира Винниченка, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб, згідно з розробленими та затвердженими правилами; - участь у заходах, спрямованих на розширення присутності університету в національних та міжнародних програмах підготовки фахівців з вищою освітою; - організація підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників; - формування необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за освітньою програмою;

		<ul style="list-style-type: none"> - встановлення системи зворотних зв'язків між учасниками освітнього процесу, а також із випускниками та провідними роботодавцями; - створення та функціонування інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом; - оприлюднення об'єктивної неупередженої інформації про освітню програму, ступінь вищої освіти та кваліфікації; - розробка політики щодо ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях здобувачів вищої освіти; інших процедур і заходів. <p><i>100-бальна система оцінювання через такі види контролю з накопиченням отриманих балів: усні та письмові екзамени, заліки, індивідуальні науково-дослідні завдання, форми модульного контролю знань (тести, захисти), поточне оцінювання шляхом самоперевірки, презентації: усні (Power Point) та письмові; обговорення та оцінка результатів магістерського дослідження.</i></p>
	<p>Моніторинг та періодичний перегляд освітніх програм</p>	<p>Здійснюється моніторинг і періодичний перегляд програм з метою забезпечення їх відповідності потребам майбутніх фахівців і суспільства. Моніторинг спрямований на безперервне вдосконалення програм. Регулярний моніторинг, перегляд і оновлення освітніх програм мають на меті гарантувати відповідний рівень надання освітніх послуг, а також створює сприятливе й ефективне навчальне середовище для здобувачів вищої освіти. Це передбачає оцінювання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - змісту програми в контексті останніх досліджень у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, гарантуючи відповідність програми сучасним вимогам; потреб суспільства, що змінюються; - навчального навантаження здобувачів вищої освіти, їх досягнень і результатів завершення освітньої програми; - ефективності процедур оцінювання студентів; - очікувань, потреб і задоволеності здобувачів вищої освіти змістом та процесом навчання; - навчального середовища відповідності меті і змісту програми; - якості сервісних послуг для здобувачів вищої освіти.

	<p>Щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти</p>	<p>Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється на принципах студентоцентрованого навчання та передбачає наступне:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оцінювачі (експерти) ознайомлені з існуючими методами проведення тестування та екзаменування і отримують підтримку для розвитку власних навичок у цій сфері; - критерії та методи оцінювання, а також критерії виставлення оцінок оприлюднюються заздалегідь; - оцінювання здобувачів вищої освіти дозволяє продемонструвати ступінь досягнення ними запланованих результатів навчання; - процедури оцінювання здобувачів вищої освіти повинні враховувати пом'якшувальні обставини; - оцінювання здобувачів вищої освіти є послідовним, прозорим та проводиться відповідно до встановлених процедур; - наявність офіційної процедури розгляду апеляцій здобувачів вищої освіти.
	<p>Підвищення кваліфікації науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників</p>	<p>Згідно з «Положенням про підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників у Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка» (протокол вченої ради університету № 2 від 30.09.2019 р., протокол № 6 від 28.11.2022 р.) метою підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників є їх професійний розвиток відповідно до державної політики в галузі освіти та забезпечення якості освіти.</p> <p>Система підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників розробляється у відповідності до діючої нормативної бази та будується на наступних <i>принципах</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - обов'язковості та періодичності проходження стажування і підвищення кваліфікації; - прозорості процедур організації стажування та підвищення кваліфікації; - моніторингу відповідності змісту програм підвищення кваліфікації задачам професійного діяльності; - обов'язковості впровадження результатів підвищення кваліфікації в наукову та педагогічну діяльність; - оприлюднення результатів стажування та підвищення кваліфікації. <p>Для забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників необхідно реалізувати такі <i>завдання</i>: удосконалення</p>

		раніше набутих та/або набуття нових компетентностей у межах професійної діяльності та/або галузі знань з урахуванням вимог відповідно професійного стандарту (у разі його наявності); набуття особою досвіду виконання додаткових завдань та обов'язків у межах спеціальності та/або професії, та/або займаної посади; формування та розвитку інтегральних, загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей щодо здійснення інноваційної управлінської, моніторингової, адміністративної, соціально-психологічної, освітньої, виховної, методичної, науково-дослідної діяльності у закладах позашкільної освіти.
	Наявність необхідних ресурсів для організації освітнього процесу	Вищий навчальний заклад забезпечує освітній процес необхідними та доступними для здобувачів вищої освіти ресурсами (кадровими, методичними, матеріальними, інформаційними та ін.) та здійснює відповідну підтримку студентів. При плануванні, розподілі та наданні навчальних ресурсів і забезпеченні підтримки здобувачів вищої освіти враховуються потреби різноманітного студентського контингенту (такого як студенти: з досвідом, заочної форми навчання, працюючі, іноземні, з особливими потребами) та принципи студентоцентрованого навчання. Внутрішнє забезпечення якості освіти гарантує, що всі необхідні ресурси відповідають цілям навчання, є загальнодоступними, а студенти поінформовані про їх наявність.
	Наявність інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом	З метою управління освітнім процесом розроблено ефективну політику в сфері інформаційного менеджменту та відповідну інтегровану інформаційну систему управління освітнім процесом. Дана система передбачає автоматизацію основних функцій управління освітнім процесом, зокрема: забезпечення проведення вступної компанії, планування та організація навчального процесу; доступ до навчальних ресурсів; обліку та аналізу успішності здобувачів вищої освіти; адміністрування основних та допоміжних процесів забезпечення освітньої діяльності; моніторинг дотримання стандартів якості; управління знаннями та інноваційний менеджмент; управління кадрами та ін.
	Публічність інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації	Достовірна, об'єктивна, актуальна, своєчасна та легкодоступна інформація про діяльність за освітньо-професійною програмою Управління навчальним закладом публікується на сайті ЦДУ імені Володимира Винниченка, включаючи програми для потенційних здобувачів вищої освіти, студентів, випускників, інших стейкхолдерів і громадськості. Надається інформація про освітню діяльність, включаючи програми, критерії

		<p>відбору на навчання; заплановані результати навчання за програмою; кваліфікації; процедури навчання, викладання та оцінювання, що використовуються; прохідні бали та навчальні можливості, доступні для студентів тощо.</p>
	<p>Запобігання та виявлення академічного плагіату</p>	<p>Згідно з «Положенням про академічну свободу та академічну доброчесність» у Центральнорукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка (зі змінами)» (протокол вченої ради університету № 6 від 28.11.2022 р.) система забезпечення дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу, сформована в ЦДУ імені Володимира Винниченка, базується на таких принципах:</p> <ul style="list-style-type: none"> – верховенства права – панування в суспільних відносинах правових цінностей справедливості, добра, свободи, правової рівності, поваги до людської гідності, честі тощо; – законності – всі учасники освітнього та наукового процесу в своїй діяльності мають дотримуватися Конституції України, законів та підзаконних актів; – соціальної справедливості – у взаємовідносинах між учасниками освітнього та наукового процесу важливим є забезпечення неупередженого ставлення один до одного і сприяння їхній активній участі в житті держави та університету; – науковості – науково-педагогічні працівники мають об'єктивно розкривати наукові поняття і теорії; наводити достовірні наукові факти, інформувати учасників освітнього процесу про нові досягнення сучасної науки й техніки; – професіоналізму та компетентності – наявність у здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників управлінських та аналітичних здібностей, моральних якостей, внутрішньої культури, знання ділового етикету, професійних знань, необхідних для виконання своїх обов'язків на належному рівні; – партнерства і взаємодопомоги – взаємовідносини між учасниками освітнього та наукового процесу ґрунтуються на партнерській взаємодопомозі; – відкритості й прозорості – усі процеси, які стосуються освітньої, наукової, дослідницької, господарської та фінансової діяльності університету є прозорими та відкритими, що забезпечує можливість громадського контролю; – відповідальності – здобувачі вищої освіти та науково-педагогічні працівники мають брати на себе відповідальність за результати своєї діяльності, виконувати взяті на себе зобов'язання, дотримуватися норм цього Положення.

		У випадку порушення принципів академічної доброчесності відповідні особи притягуються до відповідальності відповідно до законодавства та діючих у ЦДУ імені Володимира Винниченка положень та норм.
--	--	---

6. ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Інтегральна Компетентність	здатність розв'язувати складні завдання та проблеми в галузі освітніх, педагогічних наук, професійній діяльності, в організації освітнього процесу в закладах позашкільної освіти, що передбачає застосування відповідних освітніх, педагогічних, управлінських інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.
Загальні Компетентності (ЗК)	ЗК 01. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК 02. Здатність генерувати нові ідеї. ЗК 03. Здатність працювати в команді. ЗК 04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 05. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК 06. Здатність вчитися, оволодівати сучасними знаннями та творчо застосовувати їх у практичних ситуаціях. ЗК 07. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК 08. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 09. Навички міжособистісної взаємодії.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК 01. Здатність здійснювати прогностичні, планувально-організаційні функції в управлінні закладом позашкільної освіти. ФК 02. Здатність здійснювати правове регулювання та управління адміністративно-господарською діяльністю закладу позашкільної освіти. ФК 03. Здатність організовувати освітньо-виховний процес у закладах позашкільної освіти та використовувати сучасні науково обґрунтовані, традиційні та інноваційні педагогічні засоби, методи, прийоми, технології в умовах очної, змішаної та дистанційної освіти. ФК 04. Здатність виявляти потенційні зв'язки освітньої теорії, освітньої політики та практики. ФК 05. Здатність використовувати набуті знання та вміння у професійній (викладацькій, освітній, виховній, науково-дослідницькій, аналітичній, консультативній, комунікативній, організаційно-методичній, управлінській) діяльності; ФК 06. Здатність розпізнавати та враховувати різноманітність здобувачів освіти, здійснювати індивідуальний супровід в освітньому процесі. ФК 07. Обізнаність з різними контекстами, у яких може відбуватися навчання, виховання та розвиток здобувачів позашкільної освіти. ФК 08. Здатність реалізовувати на різних рівнях суб'єкт-суб'єктну взаємодію з різними учасниками освітнього процесу. ФК 09. Розуміння цілей і особливостей освітніх систем. ФК 10. Здатність до консультування з питань теорії і практики

	<p>позашкільної освіти.</p> <p>ФК 11. Здатність керувати освітніми практико орієнтованими проєктами.</p> <p>ФК 12. Здатність до забезпечення позитивної динаміки освітніх та виховних, творчих досягнень суб'єктів освітньої діяльності закладу позашкільної освіти.</p> <p>ФК 13. Здатність організовувати науково-методичну та інноваційну діяльність в системі позашкільної освіти.</p> <p>ФК 14. Здатність проектувати та реалізовувати навчання осіб з особливими освітніми потребами.</p> <p>ФК 15. Здатність до реалізації заходів, щодо розвитку мережі закладів позашкільної освіти у районі (місті).</p> <p>ФК 16. Здатність до професійної самоосвіти, особистісного зростання, проектування подальших освітніх траєкторій.</p>
--	--

7. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

<p>Професійні декларативні та процедуральні знання</p>	<p>ПРН 01. Володіти законодавчою базою щодо завдань, цілей, принципів, засад функціонування позашкільної освіти в Україні. Називати міжнародні та законодавчі акти України в галузі охорони дитинства, захисту прав дітей для забезпечення їх повноцінного розвитку.</p> <p>ПРН 02. Знати сучасні концепції, завдання, зміст, напрями, методи, організаційні форми і засоби позашкільної освіти в Україні та закордоном; особливості та інструментарій психолого-педагогічного супроводу освітньо-виховного процесу в закладах позашкільної освіти.</p> <p>ПРН 03. Знати традиційні та інноваційні технології створення системи якості позашкільної освіти.</p> <p>ПРН 04. Володіти загальноосвітніми та професійними знаннями, необхідними для вирішення актуальних професійних завдань організації та здійснення позашкільної освіти.</p> <p>ПРН 05 Знати традиційні та інноваційні методики професійної діяльності (освітньої, виховної, науково-дослідницької, аналітичної, консультативної, комунікативної, організаційно-методичної, управлінської) закладу позашкільної освіти.</p> <p>ПРН 06. Розуміти заклад позашкільної освіти, як педагогічну систему: значення, зміст, порядок розробки і затвердження статуту ЗПО; комплектування груп вихованців ЗПО. Знати режим роботи закладу позашкільної освіти, організацію освітньо-виховного процесу, функції учасників освітнього процесу.</p>
<p>Професійні вміння і навички</p>	<p>ПРН 07. Уміти аналізувати, узагальнювати теоретичні та практичні підходи до організації позашкільної освіти в Україні та закордоном</p> <p>ПРН 08. Уміти здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно-важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.</p> <p>ПРН 09. Уміти організовувати та проводити науково-педагогічне дослідження.</p>

	<p>ПРН 10 Уміти розпізнавати та враховувати різноманітність здобувачів освіти, здійснювати індивідуальний супровід в освітньому процесі</p> <p>ПРН 11. Розробляти просвітницькі матеріали та програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.</p> <p>ПРН 12. Володіти уміннями і навичками забезпечення організації освітнього процесу в ЗПО з урахуванням принципів позашкільної освіти.</p> <p>ПРН 13. Демонструвати уміння і навички роботи педагога закладу позашкільної освіти: здійснювати діагностичну, проектувальну, організаторську, виховну, навчальну, методичну, науково-дослідну діяльність.</p> <p>ПРН 14. Уміти оцінювати ступінь складності завдань професійної діяльності та приймати за потреби рішення про звернення за фаховою допомогою про підвищення кваліфікації.</p> <p>ПРН 15. Уміти вирішувати проблеми етики партнерської суб'єкт-суб'єктної взаємодії, етики спілкування з опертям на загальнолюдські цінності та норми закону.</p> <p>ПРН 16. Здійснювати аналітичний пошук наукової інформації та оцінювати її за критеріями доцільності та достовірності.</p> <p>ПРН 17. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів до конкретних ситуацій професійної діяльності.</p> <p>ПРН 18. Координувати організацію освітньо-виховного процесу в закладі позашкільної освіти, створювати умови для розвитку, навчання і виховання дітей.</p> <p>ПРН 19. Уміти організувати та впроваджувати систему забезпечення якості освіти в ЗПО.</p> <p>ПРН 20. Уміння використовувати інструментарій освітнього менеджменту у професійній діяльності.</p> <p>ПРН 21. Здатність до професійної самоосвіти, особистісного зростання, проектування подальших освітніх траєкторій.</p>
--	--

8. РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ

Кадрове забезпечення	<p>Науково-педагогічні працівники, що забезпечують підготовку студентів освітньо-професійною програмою «Позашкільна освіта», відповідають профілю і напрямку дисциплін, що викладаються, мають необхідний науково-педагогічний стаж.</p> <p>До навчального процесу залучаються професіонали з досвідом дослідницької, управлінської, інноваційної, творчої роботи та роботи за фахом. Науковий рівень кваліфікації професорсько-викладацького складу, які забезпечують викладання дисциплін відповідає ліцензійним умовам та державним вимогам до акредитації зазначеної спеціальності</p>
Матеріально-технічне Забезпечення	<p>Матеріально-технічне забезпечення дозволяє повністю забезпечити освітній процес протягом всього циклу підготовки за освітньою програмою.</p> <p>Стан приміщень засвідчено санітарно-технічними паспортами, що відповідають існуючим нормативним актам.</p>
Інформаційне та	Офіційний сайт ЦДУ: https://www.cuspu.edu.ua . Продовжено угоду

навчально-методичне забезпечення	<p>з компанією Microsoft щодо участі університету у MSDN Academic Alliance, оформлено підписку MSDN Premium, що дозволяє в повному обсязі забезпечити навчальні аудиторії такими ліцензійними продуктами як: Microsoft Windows XP, Office 2010, Windows Server, Visual Studio та інші. Крім того, університет має ліцензію для внутрішнього використання на StarOffice. Локальні мережі навчальних корпусів з'єднуються оптоволоконною лінією. 13 навчальних комп'ютерних лабораторій об'єднані в окремий навчальний домен. Серверна база комп'ютерної мережі складається з комплекту сучасних потужних серверів, у тому числі на основі багатоядерних Intel (R) Xeon (TM) CPU 3.00GHz 86_64.</p> <p>Для проведення лабораторних занять з навчальної дисципліни «Інформаційно-комунікативні технології в освіті та науці» використовується комп'ютерна лабораторія № 43 факультету педагогіки та психології яка має 9 автоматизованих робочих місць з відповідними пакетами прикладних програм (в тому числі ліцензованих): OpenOffice, 7-Zip, Internet Explorer, FreePascal, Mozilla Firefox, Foxit Reader.</p> <p>Для забезпечення самостійної роботи та якісної підготовки студентів зазначеної спеціальності створено навчально-методичну базу, загальним обсягом 60 Гб, електронних посібників, лекційних матеріалів, додаткової літератури, яка використовується на всіх факультетах Університету. Велика кількість навчальних матеріалів (об'ємом більше 20 Гб) розміщена в університетському хмарному сховищі, що надає змогу студентам користуватися електронними версіями лекцій та практичних занять з мобільних пристроїв та домашніх комп'ютерів.</p> <p>Створена та успішно функціонує система дистанційної освіти Moodle-ЦДУ (moodle.kspu.kr.ua), в межах якої підготовлено 158 дистанційних навчальних курсів, в якій зареєстровано всіх студентів Університету. Найбільш успішним проектом (більше 10 млн. переглядів) по реалізації сучасних мультимедійних систем навчання є створення навчально-виховного середовища «Вікі ЦДУ» на базі MediaWiki, до спільноти цього проекту вже залучено студентів усіх факультетів Університету. Інформаційна мережа Інтернет допомагає студентам отримувати необхідну для навчання та підвищення професійної кваліфікації інформацію, надає можливість доступу до навчальної інформації з різних дисциплін, а також є невід'ємною складовою процесу становлення студентів як фахівців.</p>
---	--

9. АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ

Національна кредитна Мобільність	Передбачає можливість національної кредитної мобільності за деякими навчальними модулями, що забезпечують набуття загальних компетентностей
Міжнародна кредитна Мобільність	Програма розвиває перспективи участі та стажування у науково-дослідних проектах та програмах академічної мобільності закордоном
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Ведеться робота над створенням НМК для іноземних студентів англійською мовою.

2. ПЕРЕЛІК КОМПОНЕНТ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ ТА ЇХ ЛОГІЧНА ПОСЛІДОВНІСТЬ

Шифр н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
1. ОБОВ'ЯЗКОВІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ			
ЦИКЛ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ			
1.1. Дисципліни професійної підготовки			
НК01	Філософія наукового пізнання (англійською мовою)	3,0	залік
НК02	Методологія науково-педагогічних досліджень	3,5	екзамен
НК 03	Основи міжнародної наукової комунікації(англійською мовою)	3,0	залік
НК 04.	Теорія і методика позашкільної освіти	4,0	екзамен
НК 05	Позашкільна освіта за кордоном	3,5	залік
НК 06	Інноваційні педагогічні технології в позашкільній освіті	4,0	екзамен
НК 07	Виховна система закладу позашкільної освіти	3,5	залік
НК 08	Особистісно-професійне становлення педагога позашкільної освіти	4,5	залік
НК 09	Якість позашкільної освіти	3,5	екзамен
НК 10	Управління закладом позашкільної освіти	3,0	екзамен
Всього		34,5	
1.2. Практична підготовка			
НК 11	Практикум з організації науково-педагогічного дослідження	3,0	залік
НК 12	Практикум з методики гурткової роботи	4,5	залік
НК 13	Виробнича практика в закладах позашкільної освіти	7,5	диф. залік
НК 14	Предипломна практика	4,5	залік
НК 15	Написання дипломної роботи	10,5	
Всього		30,0	
Всього за I циклом		64,5	

II. ВИБІРКОВІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ*		
ВК 01	1 дисципліна з переліку	4,5
ВК 02	1 дисципліна з переліку	4,5
ВК 03	1 дисципліна з переліку	4,5
ВК 04	1 дисципліна з переліку	4,5
ВК 05	1 дисципліна з переліку	4,5
Всього		22,5
Всього за II циклом		22,5
АТЕСТАЦІЯ		
Захист дипломної (кваліфікаційної) роботи		1,5
Кваліфікаційний екзамен		1,5
Всього		3,0
Разом теоретичної підготовки		60,0
Разом практичної підготовки		30,0
РАЗОМ теоретичної та практичної підготовки		90
нормативна частина		67,5
вибіркова частина		22,5
Кількість екзаменів		5
Кількість заліків		9
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		90

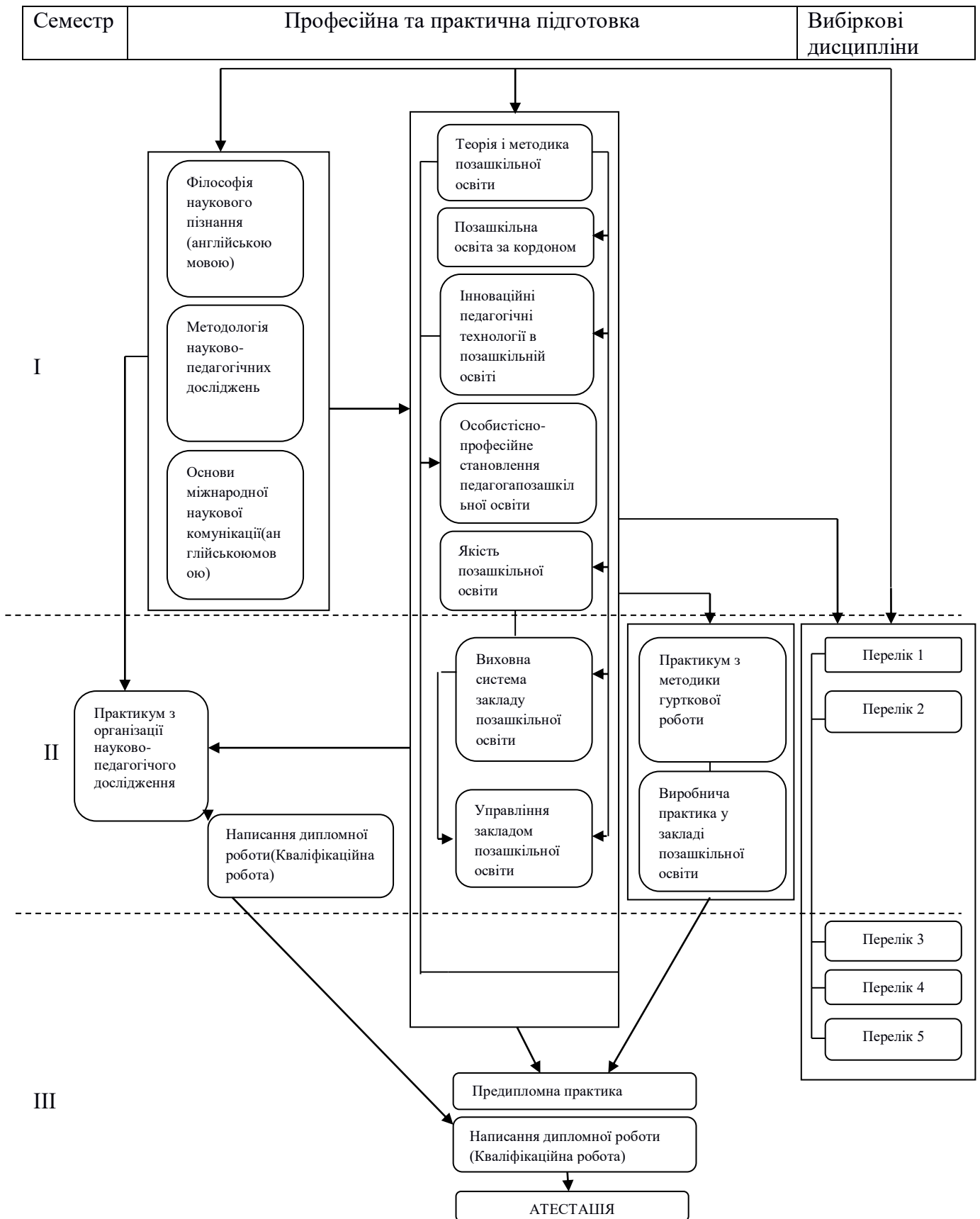
* Студенти обирають дисципліни (блок дисциплін) з переліку, затвердженому вченою радою університету: не менше 10% обсягу - із каталогу циклу загальної підготовки, спрямовані на розвиток загальних компетентностей та soft skills; не менше 50% - із каталогу циклу професійної підготовки, спрямовані на розвиток спеціальних (фахових) компетентностей (протокол № 2 засідання вченої ради університету від 07.12.2022), відповідно до діючого «Положення про порядок реалізації студентами права на вільний вибір навчальних дисциплін у Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка».

2.2 СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ОПП

Послідовність навчальної діяльності здобувача за семестрами

№ з/п	Назва навчальної дисципліни	Розподіл по семестрах		
		1	2	3
Дисципліни професійної підготовки				
НК01	Філософія наукового пізнання (англійською мовою)	+		
НК02	Методологія науково-педагогічних досліджень	+		
НК03	Основи міжнародної наукової комунікації(англійською мовою)	+		
НК 04	Теорія і методика позашкільної освіти	+		
НК 05	Позашкільна освіта за кордоном	+		
НК 06	Інноваційні педагогічні технології в позашкільній освіті	+		
НК 07	Виховна система закладу позашкільної освіти		+	
НК 08	Особистісно-професійне становлення педагога позашкільної освіти	+		
НК 09	Якість позашкільної освіти	+		
НК 10	Управління закладом позашкільної освіти		+	
Практична підготовка				
НК 11	Практикум з організації науково-педагогічного дослідження	+		
НК 12	Практикум з методики гурткової роботи		+	
НК 13	Виробнича практика в закладах позашкільної освіти		+	
НК 14	Предипломна практика			+
НК 15	Написання дипломної роботи		+	+
Вибіркові освітні компоненти				
ВК 01	1 дисципліна з переліку		+	
ВК 02	1 дисципліна з переліку		+	
ВК 03	1 дисципліна з переліку			+
ВК 04	1 дисципліна з переліку			+
ВК 05	1 дисципліна з переліку			+
Атестація				
Захист дипломної (кваліфікаційної) роботи				+
Кваліфікаційний екзамен				+

Структурно-логічна схема ОП «Позашкільна освіта»

3.ФОРМА АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Форми атестації здобувачів вищої освіти	<p>Атестація здійснюється у вигляді публічного захисту (демонстрації) кваліфікаційної роботи згідно «Положення про державну атестацію здобувачів вищої освіти у Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (протокол № 2 від 31 серпня 2020 р.), зі змінами (протокол № 10 від 07 лютого 2022 р.); зі змінами (№ 6 від 28.11.2022 р.).</p>
Вимоги кваліфікаційної роботи	<p>Відповідно до «Положення про кваліфікаційні роботи в Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» ((протокол № 2 від 31 серпня 2020 року), зі змінами (протокол № 10 від 07 лютого 2022 р.), протокол № 6 від 28.11.2022 р.)) основне завдання кваліфікаційної роботи – продемонструвати рівень теоретичної та практичної підготовки випускника, уміння самостійно вести науковий пошук і вирішувати конкретні наукові завдання, визначити рівень науково-теоретичної підготовки випускника, його готовність до самостійної роботи за фахом.</p> <p>Кваліфікаційна робота на другому (магістерському) рівні вищої освіти передбачає самостійне розв'язання комплексної проблеми у певній сфері, що супроводжується проведенням відповідного дослідження та/або застосуванням інноваційних підходів. Вона передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності та застосування їх при вирішенні конкретних наукових, виробничих та інших завдань.</p> <p>Кваліфікаційна робота не повинна містити академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. До захисту допускаються роботи, що пройшли перевірку на плагіат. Тематика роботи має відповідати фаховим компетентностям.</p> <p>Робота виконується на матеріалах реально функціонуючого об'єкта діяльності (предметної області).</p> <p>До захисту магістерської роботи допускаються студенти, які у повному обсязі виконали навчальний план, пройшли практику у позашкільному закладі та захистили звіт з її проходження.</p> <p>Магістрант захищає кваліфікаційну роботу публічно перед Екзаменаційною комісією, яка затверджена наказом ректора університету. Процедура захисту включає: оголошення рецензії, відгуку наукового керівника і рішення про допуск роботи до захисту; виступ магістранта; запитання до автора роботи; відповіді магістранта; обговорення на засіданні Екзаменаційної комісії результатів захисту робіт; рішення Екзаменаційної комісії про оцінку роботи та присвоєння відповідної кваліфікації магістранту.</p>

4. МАТРИЦЯ ВІДПОВІДНОСТІ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

	НК 01	НК 02	НК 03	НК 04	НК 05	НК 06	НК 07	НК 08	НК 09	НК 10	НК 11	НК 12	НК 13	НК 14	НК 15	БК01	БК02	БК03	БК04	БК05
ЗК01	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+					
ЗК02	+		+		+	+		+	+	+		+		+						
ЗК03		+	+	+			+		+	+	+	+	+		+					
ЗК04	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+					
ЗК05		+	+			+			+		+		+	+	+					
ЗК06		+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+					
ЗК07	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+		+		+					
ЗК08		+	+	+		+	+	+	+	+	+		+	+	+					
ЗК09		+	+	+	+		+	+		+	+	+	+		+					
ФК 01		+				+	+		+	+	+				+					
ФК 02	+								+	+										
ФК 03		+	+	+		+	+		+	+	+	+	+	+	+					
ФК 04	+	+	+	+	+	+			+	+	+			+	+					
ФК 05	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+					
ФК 06			+				+	+		+		+	+							
ФК 07	+	+	+	+		+		+		+	+		+	+	+					
ФК 08			+				+	+				+	+							
ФК 09	+	+	+			+		+	+	+	+			+	+					
ФК 10			+	+			+		+	+			+	+						
ФК 11		+	+			+		+		+	+	+			+					
ФК 12		+	+				+		+		+			+	+					
ФК 13		+				+		+			+	+		+	+					
ФК 14							+					+	+							
ФК 15										+		+	+							
ФК 16			+	+			+	+	+				+	+						

**5. МАТРИЦЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ
ВІДПОВІДНИМИ КОМПОНЕНТАМИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ**

	НК 01	НК 02	НК 03	НК 04	НК 05	НК 06	НК 07	НК 08	НК 09	НК 10	НК 11	НК 12	НК13	НК14	НК15	ВК 01	ВК 02	ВК 03	ВК 04	ВК 05
ПРН 01	+	+	+						+	+	+				+					
ПРН 02	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+					
ПРН 03		+	+			+	+		+		+	+	+		+					
ПРН 04		+		+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+					
ПРН 05		+		+		+			+	+		+	+	+	+					
ПРН 06				+			+			+	+			+						
ПРН 07	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+					
ПРН 08	+	+	+		+	+	+	+	+	+		+	+	+	+					
ПРН 09		+	+			+		+	+		+		+	+	+					
ПРН 10								+	+	+	+	+								
ПРН 11	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+		+					
ПРН 12				+		+	+	+	+	+	+	+	+							
ПРН 13		+		+			+		+			+	+	+	+					
ПРН 14		+	+					+		+	+				+					
ПРН 15	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+		+					
ПРН 16	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+					
ПРН 17		+						+	+	+			+	+	+					
ПРН 18								+	+	+				+						
ПРН 19								+	+	+										
ПРН 20			+						+	+	+									
ПРН 21	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+					

VI. ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ, НА ЯКИХ БАЗУЄТЬСЯ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

Офіційні документи:

1. ESG. URL: http://ihed.org.ua/images/pdf/standards-andguidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf
2. ISCED (МСКО) 2011. URL: <http://www.uis.unesco.org/education/documents/isced-2011-en.pdf>.
3. ISCED-F (МСКО-Г) 2013. URL: <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-fields-of-education-training-2013.pdf>.
4. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
5. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 №1341 «Про затвердження національної рамки кваліфікацій». [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.15 року № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>
8. Національний класифікатор України «Класифікатор професій ДК 003:2010» https://hrliga.com/index.php?module=norm_base&op=view&id=433.
9. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. Затверджені Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 р. № 584. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/naukovo-metodychna_rada/2020-metod-rekomendacziyi.docx
10. Стандарт вищої освіти України. Другий (магістерський) рівень, галузь знань – 01 Освіта / Педагогіка, спеціальність – 011 Освітні, педагогічні науки (11.05.2021 р. № 520). URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha/osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/05/17/011.Osvitni.ped.nauky.mahistr_17.06.docx

Корисні посилання:

1. TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) компетентностями та прикладами стандартів. URL: <http://www.unideusto.org/tuningeu/>.
2. Національний глосарій 2014. URL: http://ihed.org.ua/images/biblioteka/glossariy_Visha_osvita_2014_tempus-office.pdf.
3. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти. URL: <file:///D:/Users/Dell/Downloads/BolonskyiProcessNewParadigmHE.pdf>.
4. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд. URL: http://ihed.org.ua/images/biblioteka/Rozvitok_sisitemi_zabesp_y_akosti_VO_UA_2015.pdf.
5. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації. URL: http://ihed.org.ua/images/biblioteka/rozroblennya_osv_program_2014_tempus-office.pdf.
6. Положення про організацію освітнього процесу в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка на 2022–2023 навчальний рік (протокол № 3 від 12 вересня 2022 року; зі змінами, протокол № 6 від 28 листопада 2022 року).

https://www.cuspu.edu.ua/images/normativni_doc/Положення_ОП_ЦДПУ_2022-2023_03.23.PDF

7. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка (протокол № 4 від 26 вересня 2022 р., зі змінами від 28.11.2022, протокол №6). https://www.cuspu.edu.ua/images/files-2023/ВЗЯО/Положення_про_забезпечення_якості_2022_зі_змінами.pdf
8. Положення про академічну свободу та академічну доброчесність у Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка (протокол вченої ради університету № 6 від 22.11.2022 р.). https://www.cuspu.edu.ua/images/normativni_doc/Положення_про_свободу_доброчесність_ЦДУ.pdf
9. Положення про порядок реалізації студентами права на вільний вибір навчальних дисциплін у Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка (протокол №2 від 31.08.2020 р.; зі змінами (протокол №13 від 30.06.2021 р.; протокол № 6 від 28.11.2022 р.)). https://www.cuspu.edu.ua/images/normativni_doc/Положення_Вибіркові_ЦДУ_02.2023.PDF
10. Положення про кваліфікаційні роботи в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка (протокол № 2 від 31.08.2020 р.; зі змінами (протокол №10 від 07.02.2022; протокол № 6 від 28.11.2022 р.)). URL: https://www.cuspu.edu.ua/images/normativni_doc/Положення_Дипломна_02.202.PDF
11. Положення про атестацію здобувачів вищої освіти у Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка зі змінами (протокол №2 від 31.08.2020 р.; зі змінами (протокол №10 від 07.02.2022 р.); зі змінами, протокол № 6 від 28.11.2022 р.)). https://www.cuspu.edu.ua/images/normativni_doc/Положення_Атестація_ЦДУ_02.20203.PDF

Додаткові джерела:

1. 2015 р. Європейська кредитна трансферно-накопичувана система – Довідник користувача (переклад українською мовою) <http://erasmusplus.org.ua/erasmus/ka3-pidtrymka-reform/natsionalna-komandaekspertiv-here/materiali-here.html>
2. The UK Quality Code for Higher Education, Subject Benchmark Statements. URL: <http://www.qaa.ac.uk/assuring-standards-and-quality/the-quality-code/subjectbenchmark-statements>